

Informe sobre la declaració de BIC del Mercat de Colom de València

Autor: Comissió de Llegat Històric i Artístic

Coordinadors: Ricard Bellveser i Jesús Huguet.

Aprovació: Ple de 29 de gener de 2007

Antecedents

Amb data 27 de novembre de 2006, número de registre 558 del Consell Valencià de Cultura, va tindre entrada al C.V.C. la sol·licitud d'informe sobre la possible declaració com Be d'Interés Cultural (B.I.C.) del Mercat de Colom a la ciutat de València, tramés pel Dtor. Gral. de Patrimoni Artístic de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

El President i la Comissió de Govern del C.V.C. van trametre la documentació, remitada per la Conselleria, a la Comissió de Llegat Històric i Artístic per a la realització de l'informe. Aquesta Comissió, en la seua reunió de desembre de 2006, encomanà als seus membres Srs. Bellveser Icardo i Huguet Pascual la confecció de l'escrit corresponent. I els esmentats membres, després de les oportunes visites a l'edifici i de l'estudi de la documentació tramesa més altra a la que han tingut accés, formulen la següent proposta.

Consideracions històriques i artístiques

En 1913 se li encarrega a Francisco Mora, arquitecte municipal, el projecte de realització del Mercat però cal dir que tres anys abans, en la proposta que fa Mora per al concurs de construcció del Mercat Central, ja podem apreciar la gènesi del que serà una de les millors manifestacions de l'arquitectura modernista valenciana.

En un moment en que València, com a conseqüència de l'empenta que l'Exposició Regional significà pel conjunt urbà però també per la conscienciació i identificació ciutadana, estava immersa en una àmplia transformació urbanística Mora presenta el 17 d'abril de 1913 el seu projecte. Projecte per a ser bastit en la confluència dels carrers Ciril Amorós, Jorge Juan i Conde de Salvatierra. Posteriors modificacions del

projecte en agost del mateix any i de l'any següent, 1914, conduïrien a l'erecció d'un mercat que ha estat referència mercantil però també arquitectònica de la ciutat. Un edifici que conjumina l'antiga tradició gòtica amb les propostes més noves de l'arquitectura del XX.

A més de Mora altres professionals de la construcció van tindre un protagonisme rellevant en l'obra, cas de Demetrio Ribes, un dels noms més coneguts del modernisme valencià, que col·laborà en la finalització de l'edifici. Ribes, arquitecte del constructor i contractista del mercat, Ramon Ferrer Galiana, intervingué decisivament en el resultat final (alguns estudiosos creuen que va ser ell l'autor de la reforma definitiva) sobre tot creant les marquesines laterals obertes en forma d'Y, i propiciant una millor ventilació de l'immoble.

No solament destacats arquitectes o constructors solvents tingueren una actuació de relleu. El Mercat de Colom posseix molts dels trets diferencials i singulars del modernisme valencià, derivats de la tradició artesanal o fabril del país. Evidentment els taulellets i ceràmiques valencianes ja havien estat usades profusament per destacats arquitectes del moviment (Gaudí, Doménech i Muntaner,.....) que aprofitaren les manufactures valencianes per singularitzar les seues intervencions, be en peces completes vidirades o en trencadís i encara en mosaics policromats. Però Mora i companyia usaren la ceràmica, el ferro, vidre, pedra i diversos complements ornamentals de forma original propiciant l'aportació valenciana més transcendent al moviment: els complements decoratius a l'estricta obra.

La darrera rehabilitació del Mercat s'inicia amb els estudis previs en 1996 i va concloure en 2003. La magnífica restauració va ser mereixedora del Premi "Europa Nostra" de la Unió Europea el que avala la tasca realitzada per l'equip de direcció de l'obra de restabliment.

Per altra part el Consell Valencià de Cultura no pot sinó congratular-se que s'haja considerat la seua petició de recuperació de l'expedient incoat en 1982 pel qual es demanava la declaració esmentada.

Conclusions

1). El Consell Valencià de Cultura considera que el Mercat de Colom de València reuneix totes les condicions per ser declarat Be d'Interés Cultural, i així ho recomana.

2). Es considera que l'entorn de protecció proposat en l'expedient de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport és adequat, però tenint present la importància i qualitat urbanística dels voltants (església del Dominicans i col·legi, alguns dels edificis del carrer Jorge Juan, Ciril Amorós i Conde de Salvatierra,) seria convenient estudiar l'ampliació o, en qualsevol cas, recomanar a l'ajuntament de València la màxima protecció de tota l'àrea, sobre tot atenent a les lamentables intervencions realitzades en la zona al llarg de les darreres dècades del segle XX.

3). Aquest informe s'enviarà a la Direcció Gral. de Patrimoni Artístic d'acord amb la petició abans esmentada.